

Forord

Der er skrevet – og der bliver skrevet – mange historiske og kulturhistoriske værker om forskellige erhvervs udvikling gennem tiderne. Disse værker skrives almindeligvis set fra dagens stade, i nutidens lys og med nutidens ord.

Under min konstante søgen efter kulturhistoriske oplysninger om trælasthandelen, træhåndværket og det værktøj, som knytter sig hertil – jeg har etableret mit eget værktøjsmuseum i mit firma, Ledreborg Tømmerhandel A/S, Roskilde – faldt jeg over fabriksdirektør J. O. Rawert's (1786–1851) »Danmarks Industrielle Forhold fra de ældste Tider indtil Begyndelsen af 1848«. Dette værk er udgivet i 1849 og udkom i subskriptionshefter. Her ser man pludselig »Handelens, håndværkets og industriens udvikling« beskrevet næsten set med samtidens øjne og skrevet i samtidens sprog. Dette indebærer en større medleven, da øjnene, der ser og hånden, der skriver levendegør stoffet på en helt anden måde, end hvis det samme værk var skrevet idag.

Jeg har omskrevet den alment mest interessante del af værket til et idag forståeligt sprog, uden at stemningen herved er gået tabt. Samtidig er foretaget en mindre redigering for at gøre stoffet til mere interessant læsning.

Værket omfatter en generel, kronologisk beskrivelse samt beskrivelser af enkelte brancher og enkeltvirksomheder. Jeg har medtaget den generelle del og nogle eksempler fra enkelte erhverv.

Jeg har valgt at illustrere bogen med tegninger fra et leksikalt værk om erhverv udgivet i Frankrig af Denis Diderot i 1765. Derved gives stort set samtidige skildringer af erhvervene.

Roskilde, 1981.

Børge Dahl.

Kongeriget Danmarks
industrielle Forhold
fra de ældste Tider indtil Begyndelsen af
1848

ved

O. J. Hawert,

Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Ridder af Nordstjernen,
Statsraad og Kongelig Fabrik-Directeur.

Første Hefte.

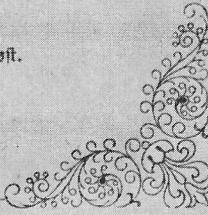

Dette Værk vil udkomme i Hefter paa omtrent 6 Ark i stort Octav, til en Subscriptionspris af 10 R. Arket. Subscriptionen gjælder for hele Værket, der ventes at ville udgjøre omtrent 30 Ark, og modtages i alle Boglader i Danmark, Norge og Sverige. Subscriptionen staaer aaben indtil den 1ste Juli d. N., efter den Tid forbeholder Forlaggeren sig at forhøje Prisen.

Kjøbenhavn 1849.

Forlagt af Universitets-Boghandler Andr. Fred. Høst.

Trykt hos Louis Klein.

Subscriptionsplan.

Følgerne af den Stats-Forandring, som fandt Sted her i Landet i forrige Aar, ville formodentlig blive et friskere Liv i Alt, hvad vedkommer Statens indre Forhold og i Næringsveiene, og hermed tillige i de Industrielle. Jeg har derfor troet, at det vilde være til rette Tid, nu at levere en Fremstilling af Kongerigets industrielle Forhold og vise, hvorledes og ved hvilke Midler de ere blevne saadanne, for at De, hvis Hverv det bliver for Fremtiden at ordne disse Forhold og arbejde paa den danske Industries Fremme, kunne finde et Udgangspunkt i at bestemme hvilken Retning de bør indslaae, og for i en tilkommende Tid at kunne have en Sammenligning imellem hvorledes Landets Industri er beskaffen paa den Tid Sammenligningen skeer og da Statens nye Ordning begyndte. Jeg agter derfor at udgive:

Kongeriget Danmarks industrielle Forhold fra de ældste Tider indtil Begyndelsen af 1848.

Dette Skrift kommer til at indeholde fire Hovedafdelinger. I den første leveres en Oversigt af Industriens Tilstand i Almindelighed her i Landet, ligesom den Tid, da dets Historie blev til, indtil vor nuværende Konge besteg sine Fædres Throne; en Oversigt af de Love og Foranstaltninger, som ere udgivne og søiede til Industriens Fremme under de forskjellige Regenter. Den anden Afdeling indeholder Beretning om de Midler, som nu anvendes, saavel af Regjeringen, som af Borgerne, for at befordre Industrien. Den tredje bliver en historisk Skildring af Landets forskjellige Industriegrene, deres nuværende Tilstand og Udstrækning. Den fjerde det Resultat, som jeg uddrager af det foregaaende.

Over i 40 Aar har jeg som Embedsmand arbejdet i det industrielle Fag og jeg har i den Tid havt Leilighed til at hente mine Meddelelser fra Kilderne; jeg smigrer mig derfor med det Haab, at dette mit Arbejde ikke skal blive aldeles uden Værd for Statsøkonomen, for Statistikerne og for den Industrielle.

O. J. Rawert,
Kongelig Fabrik-Directeur.

Ole Jørgen Rawert
f. i Kbh. 1786,
rejste som medlem
af den kgl. fabrik-
direktion i udlandet
og i Danmark
1816-21 for at
undersøge indu-
striens tilstand og
udgav en beretning
herom (Kbh. 1820).
1832-44 told-
inspektør i Kbh.
Skrifter: Alm.
vareleksikon 1831
og Kongeriget
Danmarks indu-
strielle forhold fra
de ældste tider
indtil begyndelsen
af 1848.
Død 1851.